

6. Коваль С. Л., Грицишина Л.І. Особливості формування фінансових ресурсів домогосподарств у сучасних умовах. *Світ фінансів*. 2020. № 4 (65). С. 131–143. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1373>.

Оксана Квасниця

канд. екон. наук

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна

УПРАВЛІННЯ ОСОБИСТИМИ ФІНАНСАМИ

Особисті фінанси домогосподарств відіграють важливу роль у фінансовій системі країни, оскільки нерозривно пов'язані як з публічними, так і з корпоративними фінансами. Актуальність питань недостатнього рівня фінансової грамотності населення особливо зросла в останні десятиліття, коли значно загострилися проблеми відсутності заощаджень, нездатності вживати ефективних заходів, спрямованих на забезпечення та захист власного добробуту. Саме тому пріоритетним стає формування знань про управління особистими фінансами у повсякденному житті родини, місцевої громади, українського суспільства. Чим вищим є рівень обізнаності населення у фінансових питаннях, тим вищим є рівень розвитку економіки і добробуту суспільства в цілому.

Існують різні моделі управління особистими фінансами, лише потрібно вибрати для себе оптимальний варіант і дотримуватись його, розробляючи стійкий механізм примноження своїх доходів, їх розподіл та здійснення заощаджень.

Багато людей не можуть зрозуміти, що крім тих знань, які їм викладають в школі, навчальних закладах, людина зобов'язана самотійно розширювати свій кругозір і намагатися навчатися навичкам ведення особистих фінансів. Так, в школі лише нещодавно розпочали викладати дисципліну «Фінансову грамотність», однак кожен з дитинства бачить перед собою приклади грошових відносин і зобов'язань, тому зобов'язаний всього навчитися. На практиці, більшість бачить незадоволеність певної частини суспільства своїм фінансовим становищем і продовжує чинити так само: скаржитись про недостатньо високий рівень доходів і нічого не робити для того, щоб навчитися керувати своїми фінансами, примножувати їх, правильно економити і робити накопичення.

Водночас, основи фінансового благополуччя особистості є дуже прості і не потрібно бути фінансистом або економістом, щоб зрозуміти їх, прийняти і почати застосовувати на практиці. Зростання добробуту у значній мірі залежить від того, наскільки розумно людина використовує фінансові ресурси та ними розпоряджається.

Завдяки новим технологіям, що активно розвиваються, сьогодні є доступні можливості вести облік своїх доходів, витрат та заощаджень.

Достатньо скористатися одним з розроблених фахівцями додатків, встановити його на своєму комп'ютері, мобільному пристрої і використовувати його, розподіляючи фінансові ресурси в усіх напрямках. Таким чином можна побачити чітку картину того, яким чином, скільки і куди ви направляєте свої кошти, проаналізувати всі витрати і зробити відповідні висновки.

Вивчення основ фінансової грамотності є необхідним для ефективного користування грошима й швидкого досягнення вищого рівня матеріального добробуту, а також для вирішення таких завдань, як планування сімейного бюджету, грамотне управління особистими фінансами, створення джерел пасивного доходу, управління доходами і витратами, розумне користування фінансовими послугами, забезпечення майбутнього на різних етапах життя.

Фінансово обізнані громадяни ухвалюють відповідальні фінансові рішення і почуваються захищеними, адже піклуються про особистий фінансовий добробут і фінансову незалежність протягом життя, завчасно формують фінансову подушку безпеки на випадок криз та форс-мажорних ситуацій. Окрім того, завдяки належному рівню фінансової грамотності люди будуть приймати більш свідомі рішення про те, яким чином розпорядитися своїми особистими фінансами, як скористатися тими чи іншими можливостями, які надає фінансовий сектор [1].

Дуже важливою складовою управління особистими фінансами є планування особистого бюджету, так як складений план формування та розподілу фінансових коштів є основою фінансового благополуччя. Тому важливо навчитися правильно розставити пріоритети, поставити важливі і другорядні цілі, а також позначити етапи реалізації цього плану. Виділимо складові особистого фінансового планування: оцінка наявних фінансів; визначення необхідного рівня фінансового добробуту; цілі, які потрібно досягти в плані покращення фінансового добробуту (інструменти їх реалізації); послідовність реалізації цілей; постановка нових цілей.

Досвід функціонування домогосподарств свідчить про наявність проблемних аспектів щодо формування фінансових ресурсів та їх подальшого залучення до інвестиційних процесів, зокрема в розрізі оптимізації структури витрат домогосподарства та забезпечення належного рівня доходів, які б дозволили формувати заощадження. Відомо, що більший дохід можна отримати в тому випадку, якщо заощадження інвестуються і приносять прибуток. Проте, домашніми господарствами України досі не використовується в повному обсязі весь спектр інструментів, які дають можливість не тільки зберегти, а й примножити фінансові ресурси.

Принагідно зазначимо, що основою грошових коштів домогосподарств є їх дохід, а основним джерелом для формування заощаджень – грошові кошти, що залишаються у розпорядженні домогосподарства після здійснення витрат на споживання. Адже саме після задоволення першочергових споживчих потреб у домогосподарств з'являється можливість для формування заощаджень.

Крім рівня доходу, на процес заощадження коштів впливають:

- інфляційні очікування – чим вищою очікується інфляція, тим менше домогосподарства схильні заощаджувати;
- сподівання домогосподарств щодо розвитку економічної ситуації в країні та власних перспектив;
- демографічні чинники (склад сім'ї, місце проживання, рівень освіти, сектор зайнятості);
- зміни в системі оподаткування;
- зміни процентних ставок тощо.

Підсумовуючи зазначимо, що лише підвищення рівня фінансової грамотності допоможе домогтися особистого благополуччя і навчитися правильно розподіляти свій бюджет по всіх статтях витрат, а також здійснювати управління особистими фінансами. Відтак, людина повинна перебувати в постійному вдосконаленні, аналізі своїх витрат з метою їх оптимізації, при цьому впроваджувати нові методи отримання доходу, вчитися інвестувати і управляти своїми коштами.

Список використаних джерел

1. Що таке фінансова грамотність і навіщо вона потрібна? URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/48009-shcho-take-finansova-gramotnist-i-navishcho-vona-potribna.html>

Наталія Карпшин

канд. екон.наук., доцент

Назарій Низдропа

магістрант

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна

СПОЖИВЧІ РІШЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

Процес і характер споживання відображають спосіб життя, цінності та культуру населення країни. Споживання стало невід'ємною частиною повсякденного життя кожної людини. Сучасне суспільство перебуває під впливом ідеології споживання, яку популяризують ринок, маркетинг, ЗМІ та реклама.

Грамотний споживач повинен володіти такими характеристиками:

- знати свої права і бути раціональнішим щодо пропозицій ринку;
- проявляти уміння до нав'язування соціальних зв'язків для того, щоб задовольнити потребу в позиціонуванні себе в навколишньому світі;
- уміти управляти власним бюджетом;
- бути мобільним, динамічним у просторі і соціальному житті;
- проявляти багатокультурність, що виходить з глобалізації, а також із життя в полікультурному середовищі;